

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XIV):

Strămoșii ne-au făcut ceea ce suntem!

- **Existența națiunii este un plebiscit de zi cu zi – „Qu'est qu'une nation?”**

Cultul strămoșilor este cel mai legitim Tribuna

Stînd mai tîrziu de vorbă ...cu mine însumi!

Aceste și multe altele de felul acestora mama nici nu le-a născocit din capul ei, nici de prin cărți nu le-a scos, ci le-a-nvățat de la lumea în mijlocul căreia a crescut și-și petrecea viața. Așa gîndeau și sîmțeau șirienii și fără-ndoială tot ca dînșii toți românii cu mintea limpede.

Ioan Slavici

“Națiunea este o bogată moștenire de amintiri ... Existența națiunii este un plebiscit de zi cu zi! Qu'est qu'une nation?”

J.E. Renan

Continuăm reproducerea din lucrarea lui Ioan Slavici: „Lumea prin care am trecut”: «Mai stăruia mama să nu las mâncare-n farfurie, ci să-mi iau din blid numai cât pot să mânânc, fiindcă ceea ce rămâne-n blid se păstrează pentru alți oameni, iar ceea ce lași în farfurie li se aruncă porcilor și cânilor, și e mare păcat să tragi pentru porci ori pentru câni mâncare de la gura oamenilor. Vorbind despre oameni, ea nu-i înțelegea numai pe români, căci îmi mai dedea tot atât de stăruitor și altă îndrumare. „Dacă-ți rămâne o bucată de pâne - îmi zicea - și o cer de la tine doi dintre ai tăi, s-o tai în două bucăți deopotrivă de mari, pentru fiecare câte una. Tot așa să faci și dacă doi străini îți cer bucata. Dacă însă unul dintre ai tăi și un străin îți-o cer, să tai bucata așa, ca una din cele două bucăți să fie mai mare, iar pe aceasta străinului s-o dai, căci al tău îți este mai apropiat și din partea lui dai ceea ce e mai mult.” Aceste și multe altele de felul acestora mama nici nu le-a născocit din capul ei, nici de prin cărți nu le-a scos, ci le-a-nvățat de la lumea în mijlocul căreia a crescut și-și petrecea viața. Așa gîndeau și sîmțeau șirienii și fără-ndoială tot ca dînșii toți românii cu mintea limpede.»

Lucrarea lui Slavici merită lecturată, iar dacă nu v-au convins pasajele de mai sus, reproducem câteva din titlurile sugestive ale capitolelor: „Gîndul meu”, „Drumul în care am umblat”, „Lumea de atunci”, „Cînd cu răzmerița”, „Pace și buna înțelegere”, „Lume nouă”, „La noi acasă”, „Zile frumoase și bune”, „Lupta pentru limbi”, „Dăscălirea mea”.

Dacă în sec. al XVIII-lea mișcarea națională se lăsa înfiripată de către preoți, în sec. al XIX – lea se contura o clasă de mijloc formată din reprezentanți ai profesiunilor liberale: avocați, mari moșieri, bancheri, profesori, specialiști în diferite domenii. Aceștia reprezentau spiritul unei burghezii în devenire având propriile idei privind dezvoltarea social-economică a țării, fiind devotați idealurilor și valorilor românești.

Expertul, filozoful și scriitorul francez Joseph Ernest Renan (1823-1892) a dat titlul unei conferințe despre naționalism și identitate națională, susținută la Sorbona: „Qu'est qu'une nation?”. În epocă era cunoscută definiția lui Renan: „Existența națiunii este un plebiscit de zi cu zi”, poporul fiind privit ca ceva destul de abstract în comparație cu națiunea care este vie. Renan este cel care susținea că națiunea este o „bogată moștenire de amintiri”, „ca și individul, națiunea este rezultatul unui lung trecut de strădanie, sacrificii și dăruiri”; el sublinia că „strămoșii ne-au făcut ceea ce sîntem” – „cultul strămoșilor este, dintre toate, cel mai legitim”.

În sensul celor definite de Renan, cetățeanul român este moștenitorul acestui patrimoniu comun și indivizibil; pentru a cinsti acest patrimoniu trebuie – în primul rând – să-l cunoaștem. Lungul proces de formare a identității naționale a fiecărei națiuni a reprezentat o luptă continuă, ce poate fi identificată cu acel plebiscit zilnic la care făcea referire Renan. Obiectul consultării plebiscitului îl reprezintă moștenirea cu valoare simbolică și materială, rămasă de la strămoși, fără să fie indicată printr-un testament explicit. Ar trebui să înțelegem diferența dintre plebiscit și referendum, ambele fiind consultări populare directe pe teme importante pentru popor! Dacă la plebiscit puterea este obligată să organizeze consultarea populară, în cazul referendumului - autoritățile publice pot refuza organizarea, chiar dacă populația strânge oricâte semnături (în anumite țări).

Fondatorii națiunilor și-au înțeles misiunea și au respectat-o. No, contemporanii, suntem datori să identificăm corect donatorii, alegând – cu atenție - arborele descendenților comuni, astfel încât în inventarierea moștenirii să rămânem cu mărturii vii ale trecutului glorios marcat de coeziunea socială indispensabilă. Munca anevoioasă de clădire a identității naționale a necesitat constituirea unor colective în jurul unor mari personalități cu forță coaguloare. O astfel de forță a avut marele mitropolit al Ardealului, Andrei Șaguna, în jurul căruia s-a inițiat și clădit viitorul colectiv de redacție și colaboratori ai Tribunei; o parte din grupul de tineri entuziaști care a activat la „Foișoara Telegrafului Român” și au demarat acțiunea de „democratizare a culturii” în Transilvania, au pus bazele Tribunei (în 1884). Ei au participat la contopirea vechiului supliment cu „Telegraful Român” (acesta apărând cu ortografia fonetică, reprezentând semnul victoriei ideilor junimiste susținute de grupul format din Ilarion Pușcariu, Dimitrie Comșa, D.P. Barcianu, Eugen Brote, At. M. Marienescu, etc. Fiecare tânăr care a participat la apariția Tribunei avea propriul bagaj de cunoștințe provenit - în principal - din trăirile devenirii.

Să revedem câteva selecții din analiza activității mitropolitului Andrei Șaguna, făcută de profesorul și cercetătorul american Keith Hitchins, în lucrarea „Afirmarea Națiunii: Mișcarea Națională Românească din Transilvania 1860/1914”: «Pe Andrei Șaguna, Bărnăuțiu și alți intelectuali l-au privit cu reținere căci, în pofida reformelor sale bisericești energice, ei se îndoiau de profunzimea atașamentului său față de cauza națională. În realitate, Șaguna s-a ocupat aproape

exclusiv de treburile bisericii în primii săi doi ani în Transilvania, începând cu 1846. Cu toate acestea experiența îl învățase să aprecieze dinamismul sentimentului național și el își dădea seama de potențialul său distrugător, dar și creator. La Pesta, în al treilea deceniu al secolului XIX asistase la dispersarea comunității Greco-macedo-române, iar la Karlowitz în deceniile 4 și 5 ale aceluiași secol se implicase el însuși în diferendele dintre sârbi și români. Drept urmare, problemele legate de naționalitate din Transilvania nu-i erau tocmai străine. El împărtășea aspirațiile intelectualilor români către o formă oarecare de autonomie, ca mijloc de îmbunătățire a vieții materiale și culturale a poporului lor. Dar el nu li s-a putut alătura, căci ideea de naționalitate nu-l subjugase niciodată ca pe ei. Atât în 1848 cât și mai târziu, a văzut în mișcarea națională doar un singur aspect al procesului complex al transformării sociale. Deși recunoștea în ideea de naționalitate forța dominantă a Europei contemporane, el a raportat în permanență aspirațiile și realizările acesteia la valorile care pentru el erau veșnice – învățăturile creștine și acele idei laice care-și dovediseră valabilitatea în tot cursul istoriei omenirii. Iată de ce nutrea convingerea că orice progres al națiunii române atârna de propășirea bisericii ortodoxe și de loialitatea față de dinastia habsburgică. A ajuns însă rapid la un compromis cu Bărnuțiu în problemele fundamentale: el a acceptat ideea lui Bărnuțiu, referitoare la statutul de națiune română, iar acesta a fost de acord să-i adauge un jurământ de credință față de casa imperială.»

Nu ar trebui să uităm că la Congresul Național, ținut pe Câmpia Libertății din Blaj (15-17 mai 1848), Andrei Șaguna a fost ales președinte, atunci fiind adoptat un program-manifest public, în 16 puncte.

În 2018, la mijlocul lunii mai, vom sărbători - la Blaj - 170 de ani de când mii de români plini de entuziasm, au aprobat cel mai cuprinzător program creat de intelectualii români, toate revendicările lor fiind ancorate în sloganul „Libertate, Egalitate, Frățietate” și reflectând aspirații izvorâte din conceptul de națiune.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xiv-stramosii-ne-au-facut-ceea-ce-suntem-existenta-natiunii-este-un-plebiscit-de-zi-cu-zi-quest-quune-nation-124927.html>

The screenshot shows a web browser displaying a news article on the website Tribuna.ro. The URL in the address bar is <http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xiv-stramosii-ne-au-facut-ceea-ce-suntem-existenta-natiunii-este-un-plebiscit-de-zi-cu-zi-quest-quune-nation-124927.html>. The website has a red navigation bar with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. Below the navigation bar is the Tribuna logo with the tagline 'Dintotdeauna pentru totdeauna!'. There is an advertisement for sm:eCredit with the text 'pentru un credit fara dobanda, apasati aici!'. The main article content shows the title '2017-Anul tribuniștilor memorandiști (XIV): Strămoșii ne-au făcut ceea ce suntem! - Existența națiunii este un plebiscit de zi cu zi - „Qu'est qu'une nation?\"', a search bar, and social media sharing buttons for Facebook, Twitter, and a 'Share' button. At the bottom, it shows the date '02.04.2017 22:34', '96 vizualizari', and '0 comentarii'.